

Γιατί η Σκωτία πρέπει να ψηφίσει "Ναι"

του Neil Davidson

Το Barikat μεταφράζει και δημοσιεύει ένα κείμενο από το Jacobin του Neil Davidson, καθηγητή στο Πανεπιστήμιο του Strathclyde στη Γλασκώβη σχετικά με το Δημοψήφισμα για την Ανεξαρτησία που θα γίνει την Πέμπτη 18 Σεπτέμβρη σε όλη τη Σκωτία.

Το απόγευμα της 6ης Μαΐου του 1973, περίπου στη μέση της περιοδείας Alladin Sane, είδα τον David Bowie στη δεύτερη, sold out συναυλία του στο Aberdeen Music Hall. Δεν θα μπορούσα, τότε, να φανταστώ ότι μια μέρα θα τον άκουγα - ή μάλλον θα άκουγα την Kate Moss να μιλά εκ μέρους του - να παρεμβαίνει στη συζήτηση για δημοψήφισμα για την ανεξαρτησία της Σκωτίας. Δεν μπορώ, βέβαια, να παραστήσω ότι το εθνικό αυτό δίλημμα ήταν ψηλά στις προτεραιότητες του 15χρονου εαυτού μου. Ούτε καν φανταζόμουν ότι θα μπορούσε ποτέ να υπάρξει τέτοιο δημοψήφισμα.

Το μήνυμα που διάβασε η Moss εκ μέρους του Bowie στα Brit Awards στις 20 Φεβρουαρίου – «Σκωτία, μείνε μαζί μας» - πάντως, άξιζε να το πάρουμε πιο σοβαρά από ότι το πήραμε. Και σίγουρα πιο σοβαρά από το κράμα μπλόφας και εκφοβισμού που εκλάβαμε από τους George Osborne[1], Jose Manuel Barroso και τους διευθυντές της Standard Life plc. Ο Bowie είναι, στην πραγματικότητα, περισσότερο πολιτικός καλλιτέχνης από όσο τον θεωρούμε, αλλά δεν είναι σε καμιά περίπτωση παραδοσιακός δεξιός. Παρόλα αυτά η παρέμβασή του ήταν χαρακτηριστική μιας ευρέως διαδεδομένης άποψης στην Αριστερά ότι ένα πιθανό «ναι» της Σκωτίας στις 18 του Σεπτέμβρη θα «μας κατέστρεφε» (τους Άγγλους), και ίσως και τους ίδιους τους Σκωτσέζους. Αυτές οι απόψεις ήταν διαδεδομένες και στη Σκωτία.

Πριν στραφούμε σε αυτά τα επιχειρήματα, αξίζει να σταθούμε σε μια θέση υπέρ της ανεξαρτησίας που μόνο στην Αγγλία θα μπορούσε να σταθεί. Εκφράστηκε πρόσφατα (ίσως κάπως εκκεντρικά) από τον Will Self στη New Statesman και υποστηρίζει ότι μια ανεξάρτητη Σκωτία θα αποτελούσε μια σοσιαλδημοκρατική - ίσως και σοσιαλιστική - έμπνευση για την αγγλική Αριστερά, ωθώντας την να θέσει σοβαρές προκλήσεις απέναντι στο νεοφιλελευθερισμό και τον ιμπεριαλισμό. Και κατά μία άποψη, μια επισκόπηση της κοινωνικής νομοθεσίας στη Σκωτία, ακόμα και σε μεταβατικό στάδιο και συμπεριλαμβάνοντας αυτά που πέρασαν από τις δύο πρώτες συγκυβερνήσεις Φιλελεύθερων και Εργατικών, μάλλον θα συνέτεινε στη θέση αυτή.

Η Σκωτία έχει δωρεάν φροντίδα για τους ηλικιωμένους, δωρεάν συνταγογραφούμενα φάρμακα για όλους και δωρεάν φοίτηση στα πανεπιστήμια (τουλάχιστον για τους σκωτσέζους φοιτητές). Και ο φόρος του «περισσευόμενου υπνοδωματίου», αν και δεν μπορεί να καταργηθεί από το σκωτσέζικο κοινοβούλιο, ουσιαστικά καταργήθηκε από την πρόσφατη διακήρυξη του κυβερνώντος Σκωτσέζικου Εθνικού Κόμματος (SNP), που στηρίχθηκε κι από τους Εργατικούς και το οποίο θα έβαζε στην άκρη 15 εκατομμύρια λίρες για να καλύψει το επιπλέον κόστος των 76.000 ενοίκων κοινωνικής κατοικίας που φαίνονταν να έχουν περισσευόμενο δωμάτιο.

Επίσης, ενώ υπάρχουν μακρόβια ιδιωτικά σχολεία στη Σκωτία, η εκπαίδευση δεν έχει υποστεί φθορά από τις ακαδημίες. Η ύδρευση εξακολουθεί να ανήκει στο δημόσιο. Ο βαθμός ιδιωτικοποίησης του συστήματος υγείας της Αγγλίας δεν πέρασε στη νότια μεριά των συνόρων. Οι ιδιωτικά χρηματοδοτούμενες πρωτοβουλίες και οι συνεργασίες ιδιωτικού-

δημόσιου τομέα δεν υπάρχουν πια. Και ενώ δε θα μπορούσαμε να υποστηρίξουμε ότι ο ρατσισμός δεν υφίσταται ως πρόβλημα στη Σκωτία, η επικρατώσα κουλτούρα του σεβασμού διαφέρει από αυτή της Αγγλίας, κυρίως επειδή η κυβέρνηση του SNP πάλεψε για το καλωσόρισμα των μεταναστών, αντί των επιθέσεων εναντίον τους.

Πρέπει, όπως και να έχει, να κρατάμε και μια επιφύλαξη απέναντι σε ισχυρισμούς ότι, στη βάση αυτών των ήπιων αλλά αληθινών μεταρρυθμίσεων, η ανεξαρτησία θα οδηγούσε αυτόματα σε μια σοσιαλδημοκρατική, πόσο μάλλον σοσιαλιστική κοινωνία. Δεν υπάρχει κάτι εγγενώς προοδευτικό στο σκωτσέζικο κράτος - αλλιώς δεν θα υποστηριζόταν από αντιδραστικούς όπως ο Brian Souter της Stagecoach ή ο Sir George Mathewson (πρώην στέλεχος της Royal Bank of Scotland), οι οποίοι γνωρίζουν άριστα τα συμφέροντα της τάξης τους.

Αληθεύει, επίσης, ότι, με οικονομικούς όρους, το SNP εμμένει στη νεοφιλελεύθερη ατζέντα του - η παρέκκλιση του προς τα αριστερά γίνεται σχεδόν αποκλειστικά σε κοινωνικό επίπεδο. Αυτό σημαίνει ότι παρουσιάζει ένα αντιφατικό πρόγραμμα: από τη μια πλευρά διαφωνεί για ένα ιρλανδικού τύπου καθεστώς «ανταγωνιστικής» φορολόγησης για μεγάλες επιχειρήσεις, κι από την άλλη υποστηρίζει ότι μπορεί να διασφαλίσει ένα κράτος πρόνοιας σκανδιναβικού τύπου. Κι αυτή δεν είναι η μόνη αντίφαση: Το SNP δηλώνει αποφασισμένο να απομακρύνει τα πυρηνικά όπλα από τον ποταμό Clyde, αλλά και να παραμείνει εντός του NATO, στόχοι που στην καλύτερη περίπτωση δυσχεραίνουν ο ένας την επίτευξη του άλλου.

Αυτές οι αντιφάσεις βρίσκονται στην κορυφή της κριτικής της Αριστεράς απέναντι στο κίνημα της ανεξαρτησίας. Αλλά ακόμα κι έτσι, ένα "ναι" στο δημοψήφισμα δεν αποτελεί ψήφο εμπιστοσύνης στο SNP. Είναι ξεκάθαρο ότι μπορεί η ανεξαρτησία να κερδηθεί και το SNP να χάσει τις επόμενες βουλευτικές εκλογές στη Σκωτία, ή το αντίθετο. Η υποστήριξη ενός εθνικού αιτήματος σαν αυτό της ανεξαρτησίας είναι απόλυτα διακριτό από την υποστήριξη στο κόμμα που το προωθεί. Στην πραγματικότητα, το SNP, ή τουλάχιστον η ηγεσία του, έχει πολύ καλούς λόγους να μην υποστηρίζει το αίτημα με τη θέρμη την οποία θέλει να δείχνει.

Η συνταγματική επιλογή που μάλλον υποστηρίζεται από την πλειοψηφία των Σκωτσέζων είναι η μέγιστη δυνατή μετάθεση εξουσιών, αν και δεν προσφέρεται ως απάντηση στο δημοψήφισμα. Αυτό θα σήμαινε ότι η σκωτσέζικη βουλή ελέγχει όλες τις λειτουργίες του κράτους (συμπεριλαμβανομένης και της φορολογίας), εξαιρώντας μόνο αυτές που καθορίζονται από τα υπουργεία εξωτερικών και άμυνας και την τράπεζα της Αγγλίας σχετικά με τον καθορισμό των επιτοκίων. Η ηγεσία του SNP αναγνωρίζει ότι δύσκολα θα επιτευχθεί πλειοψηφία υπέρ της ανεξαρτησίας το Σεπτέμβριο.

Επομένως, στόχος τους είναι να πετύχουν τη μέγιστη δυνατή μετάθεση εξουσιών - βασικά, στόχος που θεωρείται επιτεύξιμος βραχυπρόθεσμα, ή, έστω μεσοπρόθεσμα. Ο Salmond[2], προφανώς, δεν μπορεί να το παραδεχτεί χωρίς να προκαλέσει την οργή της φονταμενταλιστικής-εθνικής πτέρυγας του κόμματός του, για τους οποίους οτιδήποτε λιγότερο από πλήρη ανεξαρτησία είναι προδοσία του αίματος του Wallace και του βασιλιά Robert του Βρούτου.

Επομένως, προσπαθεί να παρουσιάσει το αποτέλεσμα ενός πιθανού «ναι» όσο πλησιέστερα γίνεται στη μέγιστη μετάθεση εξουσιών - διατήρηση της μοναρχίας, της αγγλικής λίρας (υπό την καθοδήγηση του υπουργείου οικονομικών και της τράπεζας της Αγγλίας) και της ιδιότητας του μέλους της Ε.Ε.. Τα δύο τελευταία από μόνα τους εγγυώνται τη συνέχεια

της νεοφιλελεύθερης κυριαρχίας, άσχετα με τις θέσεις της ηγεσίας του SNP. Η ειρωνεία είναι πως η αδιαλλαξία των Osborne και Barroso θα μπορούσε να προσφέρει στον Salmond μια ρήτρα διαφυγής, αν ήταν ικανός να τη διεκδικήσει.

Η κατάσταση περιπλέκεται ακόμα περισσότερο από το γεγονός ότι, υπο ορισμένες συνθήκες, η μέγιστη δυνατή μετάθεση εξουσιών θα έβρισκε σύμφωνη και την πλειοψηφία των Συντηρητικών, αν ήταν πολιτικά απαραίτητη. Ο Cameron σίγουρα θέλει να κερδίσει το «όχι» στο δημοψήφισμα αλλά, αν και στρατηγικά ανεπαρκής, ξέρει ότι ακόμα κι αν το πετύχει οι φωνές για όλο και περισσότερες παραχωρήσεις θα είναι ασταμάτητες και θα καταλήξουν σε πιέσεις στην κατεύθυνση της μέγιστης μετάθεσης εξουσιών.

Ο Cameron το έχει παραδεχτεί άλλωστε, πολύ γρήγορα μετά την ανακοίνωση του δημοψηφίσματος, σε μια ομιλία στο Εδιμβούργο το Φεβρουάριο του 2012, όταν προσέφερε περισσότερα μεταθετικά μέτρα αν οι ψηφοφόροι απέρριπταν την ανεξαρτησία. Για λόγους τακτικής, ο Salmond προσπάθησε να το περάσει σαν ένα τέχνασμα με σκοπό να παρασύρει τους Σκωτσέζους να ψηφίσουν υπέρ του παρόντος καθεστώτος, και μετά από αυτό η υπόσχεση θα ξεχνιόταν. Συνήθως έχουμε κάθε λόγο να πιστεύουμε το χειρότερο για τις προθέσεις των Συντηρητικών, αλλά σε αυτή την περίπτωση ο Cameron μάλλον έλεγε την αλήθεια.

Αν διατηρούνταν η απαραίτητη ακεραιότητα του βρετανικού κράτους σε στρατιωτικό και διπλωματικό επίπεδο, οι παραχωρήσεις θα ήταν αποδεκτές, κυριώς επειδή θα μετέθεταν το βάρος της συγκέντρωσης των φόρων και της περιστολής των δαπανών στη σκωτσέζικη κυβέρνηση. Όντως, διανοούμενοι των Συντηρητικών, ιδίως ο Tim Montgomerie υποστηρίζουν ήδη ότι ο Cameron θα έπρεπε να εκμεταλλευτεί την ευκαιρία να ανασχηματίσει το βρετανικό σύνταγμα σε ομοσπονδιακή βάση. Η θέση αυτή θα έβρισκε σύμφωνους Συντηρητικούς και Φιλελεύθερους Δημοκρατικούς, για τους οποίους ο πολιτικός αυτός στόχος υπάρχει από τον καιρό του αρχικού κόμματος των Φιλελευθέρων.

Με άλλα λόγια, με δεδομένο το παρασκήνιο των σημερινών διαφωνιών, η Αριστερά πρέπει να παρουσιάσει επιχειρήματα για μια πραγματική ανεξαρτησία από το βρετανικό κράτος. Αλλά η σκωτσέζικη Αριστερά εμφανίζεται διχασμένη. Το κόμμα των Εργατικών συμμετέχει επίσημα στην εκστρατεία «Καλύτερα Μαζί» (Σχέδιο Φόβου), με τους Συντηρητικούς και τους Φιλελεύθερους Δημοκρατικούς, παρόλο που αδιευκρίνιστος αλλά σημαντικός αριθμός Εργατικών είτε επιθυμούν ξεχωριστή εκστρατεία από τα κόμματα του κυβερνητικού συνασπισμού του Westminster ή ακόμα και την υποστήριξη της ανεξαρτησίας.

Στην εκστρατεία «Ναι στη Σκωτία» κυριαρχεί, φυσικά το SNP, με την υποστήριξη των Πράσινων και ό,τι απέμεινε από το Σκωτσέζικο Σοσιαλιστικό Κόμμα (Scottish Socialist Party, SSP). Στην ίδια πλευρά, αλλά πολύ πιο αριστερά, είναι και η Ριζοσπαστική Εκστρατεία Ανεξαρτησίας (Radical Independence Campaign, RIC), που περιλαμβάνει τις αριστερές πτέρυγες του SNP, του SSP, των Πράσινων και την υπόλοιπη ριζοσπαστική και επαναστατική αριστερά (Αλληλεγγύη, Κόμμα Σοσιαλιστών Εργατών κλπ.). Η RIC πραγματοποίησε δύο μεγάλα συνέδρια στη Γλασκώβη και τώρα καταρτίζει λίστες ψηφοφόρων από τα προγράμματα στέγασης στην κεντρική Σκωτία. (Για να είμαι ξεκάθαρος, διευκρινίζω ότι στηρίζω το RIC, αν και θα γινόταν ξεκάθαρο ούτως ή άλλως.)

Ποια είναι τα επιχειρήματα των δύο πλευρών

Όχι;

Κάποια από τα επιχειρήματα της αριστεράς υπέρ της παραμονής της Σκωτίας στην Ένωση, αξίζουν να ληφθούν σοβαρά υπ' όψη. Ένα που δεν το αξίζει είναι αυτό που λέει πως η επιθυμία για ανεξαρτησία αποτελεί έκφραση αταβιστικής πολιτικής ταυτότητας, μια εθνικιστική παρέκκλιση από τα ταξικά ζητήματα που είναι ουσιαστικά τα ίδια κι από τις δύο πλευρές των συνόρων. Θα ήθελα να μπορούσα να πω ότι είναι εκπληκτική η άγνοια και η αλαζονεία πίσω από αυτή την ανάλυση, αλλά δυστυχώς είναι πάρα πολύ συνηθισμένη. Το να υποστηρίζεις την ανεξαρτησία της Σκωτίας προφανώς σε κάνει εθνικιστή, ενώ δε συμβαίνει το ίδιο με το να υποστηρίζεις την διατήρηση του βρετανικού κράτους. Αυτό συνήθως ονομάζεται «δύο μέτρα και δύο σταθμά».

Οι αριστεροί που αντιτίθενται στην ανεξαρτησία εξοργίζονται όταν κατηγορούνται για εθνικισμό, σαν ο βρετανικός εθνικισμός να μην υπήρξε ποτέ - ένα ζήτημα ιερό για τους συντηρητικούς, που χρονολογείται τουλάχιστον από τον καιρό που ο λόρδος Acton έγραφε αναλύσεις γι' αυτή. Πολύ καλά, αλλά αν οι Συντηρητικοί μπορούν να τη διαχωρίζουν από τον βρετανικό εθνικισμό, γιατί υποθέτουν ότι οι υποστηρικτές της ίδρυσης ενός σκωτσέζικου κράτους δεν μπορούν να κάνουν το ίδιο όσον αφορά το σκωτσέζικο εθνικισμό;

Στην πραγματικότητα υπάρχουν καλοί σοσιαλιστικοί (όπως και καπιταλιστικοί) λόγοι για την υποστήριξη κάθε πλευράς που δεν περιλαμβάνουν κανένα απολύτως στοιχείο εθνικισμού. Μπορείς να υποστηρίζεις την ύπαρξη του Ηνωμένου Βασιλείου χωρίς να είσαι Βρετανός ενωτιστής, όπως μπορείς να υποστηρίζεις την απόσχιση από τη Βρετανία χωρίς να είσαι Σκωτσέζος εθνικιστής. Όπως θα τεκμηριώσω παρακάτω, για τους σοσιαλιστές, σε αντίθεση με τους Βρετανούς ενωτιστές και τους Σκωτσέζους εθνικιστές, το να υποστηρίζεις ή όχι τη σκωτσέζικη ανεξαρτησία είναι ζήτημα στρατηγικής.

Ένα ισχυρό σετ επιχειρημάτων υπέρ του «όχι» αφορά την πιθανή αποδυνάμωση της βρετανικής εργατικής τάξης - με λιγότερη ή περισσότερη λογική συνοχή. Ένα από αυτά είναι ότι θα είναι δυσκολότερο, αν όχι ανέφικτο για το Εργατικό κόμμα να σχηματίσει κυβέρνηση χωρίς την ψήφο και τη συμμετοχή των Σκωτσέζων βουλευτών: οι Σκωτσέζοι υπέρμαχοι της ανεξαρτησίας καταδικάζουν τα αδέρφια τους στην Αγγλία σε αιώνια κυριαρχία των Συντηρητικών. Θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και πολιτικός-συναισθηματικός εκβιασμός, αλλά είναι προφανές, με βάση τα εκλογικά στοιχεία, ότι ο ισχυρισμός αυτός είναι ψευδής.

Στις βουλευτικές εκλογές από το Β' Παγκόσμιο Πόλεμο και μετά, μόνο δύο φορές οι Εργατικοί - το 1964 και το Φεβρουάριο του 1974 - χρειάστηκαν τα αποτελέσματα της Σκωτίας για να σχηματίσουν κυβέρνηση, και στις δύο αυτές περιπτώσεις οι κυβερνήσεις αυτές επανεκλέχτηκαν - το 1966 και τον Οκτώβρη του 1974 αντίστοιχα, χωρίς να βασιστούν στις ψήφους της Σκωτίας. Οι μεγάλες πλειοψηφίες των Εργατικών το 1945 και το 1977 θα αποδυναμώνονταν χωρίς τη Σκωτία, αλλά δεν θα δυσκολεύονταν να περάσουν νομοσχέδια. Με άλλα λόγια, η σκωτσέζικη ανεξαρτησία δεν θα δημιουργήσει αξεπέραστο λογιστικό εμπόδιο για το σχηματισμό μελλοντικής κυβέρνησης των Εργατικών. Αν μετά την απόσχιση της Σκωτίας, οι Εργατικοί δεν καταφέρουν να ξαναπετύχουν κυβερνητική πλειοψηφία στο λοιπό Ηνωμένο Βασίλειο, η ευθύνη δε θα είναι των αποσχισθέντων Καληδονιανών, αλλά των ίδιων των πολιτικών που ακολούθησε το κόμμα.

Ένα δεύτερο, πιο σοβαρό επιχείρημα, είναι ότι η οικονομία της Σκωτίας ουσιαστικά ανήκει σε ξένες πολυεθνικές και τις θυγατρικές τους, και ελέγχεται από αυτές, ενώ η οικονομική πολιτική καθορίζεται από χρηματοπιστωτικά ιδρύματα που εδράζονται στο City του Λονδίνου και την ευρωπαϊκή γραφειοκρατία των Βρυξελλών. Χωρίς την προστασία που

προσφέρει το βρετανικό κοινοβούλιο, μια ανεξάρτητη Σκωτία θα βρισκόταν στο απόλυτο έλεός τους. Είναι αλήθεια, βέβαια, ότι μια ανεξάρτητη Σκωτία θα διοικούνταν από το κεφάλαιο, και δη το εξωτερικό. Αλλά ποιος άνθρωπος, πλην των αθεράπευτα ρομαντικών θα μπορούσε να πιστεύει κάτι άλλο; Αφήνοντας τον εθνικιστικό παράγοντα, η ιδέα του εξ' ορισμού κακοήθους εξωτερικού κεφαλαίου εξαρτάται από το πώς ορίζει ο καθένας την επιδιωκόμενη σοσιαλιστική μεταμόρφωση.

Μακράν το σοβαρότερο αριστερό επιχείρημα κατά της σκωτσέζικης ανεξαρτησίας είναι ότι θα υπονομεύσει το βρετανικό συνδικαλιστικό κίνημα, εμποδίζοντας την ενότητα μεταξύ των χωρών. Αυτό θα ήταν όντως προβληματικό αν ήταν αναπόφευκτη συνέπεια της απόσχισης, αλλά δεν είναι. Οι Ιρλανδοί εργάτες μπορούν να ανήκουν στα ίδια σωματεία με τους Βρετανούς, οι Καναδοί με τους Αμερικανούς. Γιατί να μην μπορούν οι Σκωτσέζοι εργάτες να συνδικαλίζονται μαζί με Βρετανούς και Ουαλούς; Και κατά βάση, η ενότητα δεν εξασφαλίζεται από τη συνταγματική μορφή του κράτους ή από τις γραφειοκρατικές δομές οργάνωσης των σωματείων, αλλά από τη διάθεση για αλληλεγγύη και κοινή δράση πέρα από τα σύνορα των χωρών.

Το Grangemouth[3] βρίσκεται στη Σκωτία, αλλά η ύπαρξη σωματείου ολόκληρου του Ηνωμένου Βασιλείου δεν εμπόδισε την κατάρρευση που χτύπησε το εργατικό δυναμικό όταν το σωματείο αποδέχτηκε το πάγωμα των μισθών, τις μειώσεις συντάξεων και τεράστια περιστολή των εργατικών δικαιωμάτων. Από την άλλη πλευρά, οι εργαζόμενοι της νότιας Ευρώπης απέδειξαν τη δυνατότητα συντονισμένης δράσης μεταξύ διαφορετικών χωρών σε απεργίες κατά των μέτρων λιτότητας στις 14 Νοέμβρη του 2012.

Και εν τέλει, αν η ανεξαρτησία της Σκωτίας απειλεί σε τέτοιο βαθμό το κεφάλαιο και διχάζει τόσο την εργατική τάξη, γιατί οι περισσότερες δυνάμεις της Βρετανικής - αλλά και της Ευρωπαϊκής και των Αμερικανικής - άρχουσας τάξης αντιτίθενται τόσο σε αυτήν; Γιατί ο Osborne παραμένει αμετακίνητος στο ζήτημα της αδυναμίας της νομισματικής ένωσης; Γιατί ο Barroso είναι τόσο αποφασισμένος ότι η Σκωτία δεν θα είχε αυτόματα το δικαίωμα του μέλους της Ε.Ε.; Η μετατόπιση στις θέσεις του Economist - του πιο αξιόπιστου ανεμοδείκτη της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας - καταδεικνύει την απάντηση.

Τις μέρες της δόξας της νεοφιλελεύθερης παγκοσμιοποίησης πρότεινε αδιάφορα (ο Economist) την παραχώρηση της ανεξαρτησίας στη Σκωτία, ώστε να αναγκαστεί να γίνει πιο ανταγωνιστική κόβοντας μισθούς και κοινωνικές δομές. Τώρα βγάζει εξώφυλλα που θρηνούν τη μοίρα της πτωχής Σκωτίας αν οι κάτοικοί της στραφούν σε μια συνταγματική επιλογή που μέχρι πρότινος παρουσιαζόταν ως απαραίτητη, ώστε να επιβληθεί η πειθαρχία της αγοράς. Υποψιάζεται, λοιπόν, κανείς ότι αυτή η μετατόπιση δεν επιβλήθηκε από ανησυχία για το λαό της Σκωτίας, αλλά από φόβο για τις συνέπειες στο βρετανικό κράτος, και συνεπώς για το κεφάλαιο που βρίσκεται επενδεδυμένο στη Βρετανία. Τα προβλήματα που θα προκύψουν από την ανεξαρτησία δεν είναι άμεσα οικονομικά, αλλά σχετίζονται με την καπιταλιστική οικονομία μέσω πλήθους διαδρομών. Ποια θα είναι αυτά;

Νομιμοποίηση ή εξουσιοδότηση;

Για τους σοσιαλιστές, το ερώτημα δεν είναι αν η ανεξαρτησία ενδυναμώνει την εργατική τάξη ή όχι. Αλλά η εργατική τάξη με την οποία πρέπει να ασχολούμαστε δεν είναι ούτε μόνο βρετανική, ούτε μόνο σκωτσέζικη, αλλά διεθνής. Επιπλέον το ερώτημα δεν μπορεί να τίθεται μόνο σε οικονομικό επίπεδο: η δύναμη απορρέει από την ιδεολογική και πολιτική σαφήνεια, όσο και από την οργανωτική δυνατότητα. Επομένως, ποια σοσιαλιστικά

επιχειρήματα καλύπτουν αυτές τις προϋποθέσεις; Το πιο προφανές είναι η πιθανότητα της διάλυσης του βρετανικού ιμπεριαλιστικού κράτους.

Η Βρετανία είναι ακόμα αυτοκρατορικό κράτος, σε πόλεμο όλα τα χρόνια από το 1914 έως το 2013. (Οι εκδηλώσεις για τα εκατό χρόνια από την έναρξη του Α' Παγκοσμίου Πολέμου ξεκίνησαν σχεδόν ένα μήνα πριν το δημοψήφισμα, και η τελετή λήξης των Κοινοπολιτειακών αγώνων της Γλασκώβης μάλλον θα κολλήσει με τις εκδηλώσεις της επετείου των 100 χρόνων σε όλη τη Βρετανία, με κατάθεση στεφάνων στο καινοτάφιο της George Square. Αυτό δεν είναι μια αθώα σύμπτωση.)

Ένα δημοψήφισμα που ανακοινώθηκε με κατοχικά στρατεύματα στο Αφγανιστάν και πρόσφατες τις αναμνήσεις των επεμβάσεων σε Ιράκ και Λιβύη δεν μπορεί να διαχωριστεί από την επιχειρηματολογία εναντίον των πολέμων αυτών και την υποβαθμισμένη θέση του βρετανικού κράτους στη συμμαχία με την αμερικανική αυτοκρατορία. Η απόσχιση της Σκωτίας τουλάχιστον θα δυσκόλευε το ρόλο αυτό για τη Βρετανία, έστω και μόνο μείωνοντας την πρακτική της σημασία για τις Η.Π.Α..

Το Υπουργείο Εξωτερικών και Κοινοπολιτείας (Foreign and Commonwealth Office, FCO) πρόσφατα διέρρευσε στο αγαπημένο του ουρητήριο, την Telegraph ανησυχίες για το διεθνές στάτους του λοιπού Ηνωμένου Βασιλείου μετά την ανεξαρτησία της Σκωτίας. Το FCO φοβάται ότι μπορεί να απομακρυνθούν από τη θέση του ενός εκ των πέντε μόνιμων μελών του Συμβουλίου Ασφαλείας του ΟΗΕ - με το δικαίωμα βέτο που απορρέει από αυτή τη θέση - σαν αποτέλεσμα μιας συνωμοσίας της Αργεντινής και άλλων κρατών της Νοτίου Αμερικής, αν και μπορούμε να υποθέσουμε ότι και η Ινδία θα είχε επίσης πολλούς λόγους να θέλει να απομακρυνθεί το λοιπό Ηνωμένο Βασίλειο.

Ένα φυλλάδιο του «Καλύτερα μαζί», που έπεσε στα χέρια μου από μέλος των Εργατικών στο Dunbar, παρουσίαζε σαν λόγο για να ψηφίσουμε «όχι» το εξής: «Το Ηνωμένο Βασίλειο εξασφαλίζει για τους Σκωτσέζους μια θέση στην κορυφή του ΟΗΕ δίπλα στη Ρωσία, την Κίνα και τις ΗΠΑ». Πράγματι. Και το γεγονός ότι οι παράγοντες της Βρετανίας θα χάσουν τη μόνιμη θέση τους στο Συμβούλιο Ασφαλείας του ΟΗΕ λόγω της απομάκρυνσης του λοιπού Ηνωμένου Βασιλείου (μια "Μικρή Βρετανία") είναι ένας εξαιρετικός λόγος να ψηφίσεις «ναι».

Θα υπήρχαν επίσης δυσκολίες αν το SNP παρέμενε κυβερνών κόμμα σε μια ανεξάρτητη Σκωτία και εκπλήρωνε την υπόσχεσή του να απομακρύνει τα πυρηνικά από τον ποταμό Clyde. Δεν υπάρχουν άλλες βάσεις σε μεγάλο βάθος στην ακτογραμμή του Ηνωμένου Βασιλείου όπου μπορούν να μείνουν αυτά τα υποβρύχια και το να κατασκευαστούν καινούριες θα απαιτούσε τεράστια έξοδα. Το Υπουργείο Άμυνας βρίσκεται σε δύσκολη θέση απέναντι στο ενδεχόμενο κόστος των 35 δισεκατομμυρίων λιρών για τη μετακίνηση του Trident[4] από τον Clyde στην Αγγλία. Αν και το SNP δεν είναι σίγουρο ότι θα προχωρήσει σε αυτή την κατεύθυνση χωρίς πίεση από τα κάτω.

Τελικά, σε αυτό το συσχετισμό, μια άμεση συνέπεια την σκωτσέζικης ανεξαρτησίας θα ήταν να θέσει υπό αμφισβήτηση τη βιωσιμότητα της Βορείου Ιρλανδίας, αφού πάντα η ένωση υφίστατο με τη Βρετανία, όχι με την Αγγλία. Και όπως γνωρίζουν όλοι οι ενωτιστές του Ulster, το Sinn Féin είναι σχεδόν βέβαιο ότι θα κινητοποιούνταν προς ένα πανιρλανδικό δημοψήφισμα για την επανένωση του ιρλανδικού κράτους.

Η μετάθεση των εξουσιών άλλαξε το πλαίσιο δράσης των σκωτσέζων σοσιαλιστών. Το

Βρετανικό κράτος ήδη κατακερματίζεται. Το να υποδαυλίσεις επιπλέον κατακερματισμό σε μια αντιπολεμική βάση, σε μια συγκυρία όπου η πλειοψηφία αντιτίθεται στους πολέμους σε Ιράκ και Αφγανιστάν, σημαίνει ότι η ανεξαρτησία μπορεί να υποστηριχτεί και ως μέσο προς αντι-ιμπεριαλιστικούς στόχους και όχι μόνο ως μέρος μιας πολιτικής σκωτσέζικου εθνικισμού.

Ο κατακερματισμός αυτός με οδηγεί στο δεύτερο σενάριο των επιχειρημάτων υπέρ της ανεξαρτησίας: η ίδια η φύση της εναλλακτικής. Το νόημα της μετάθεσης των εξουσιών έχει μεταβληθεί με τα χρόνια. Παλιότερα ήταν ζήτημα απάντησης σε φιλοδοξίες της κοινωνίας, χωρίς να αγγίζει την οικονομική ευταξία. Τώρα μπορεί να χρησιμεύσει για περαιτέρω μπόλιασμα του κοινωνικού νεοφιλελευθερισμού. Όσο αδειάζουν από περιεχόμενο οι πολιτικές, τόσο περισσότερο καλούνται τα κοινωνικά νεοφιλελεύθερα καθεστώτα να αποδείξουν το νόημα της δημοκρατίας - όχι βέβαια επεκτείνοντας το δημοκρατικό έλεγχο σε περισσότερες πτυχές της κοινωνικής ζωής, αλλά πολλαπλασιάζοντας τις ευκαιρίες των πολιτών-καταναλωτών να συμμετέχουν σε εκλογές για τοπικούς συμβούλους, δημάρχους, επιτρόπους αστυνομίας και εγκλήματος, μελών των συνελεύσεων Ουαλίας και Λονδίνου και των κοινοβουλίων Σκωτίας, Βρετανίας και ΕΕ. Δεν δείχνει να αναχαιτίζεται η αυξανόμενη παραίτηση του κοινού από την πολιτική και υπό αυτή την έννοια έχουμε μια αποτυχία της νεοφιλελεύθερης στρατηγικής της νομιμοποίησης. Από την άλλη πλευρά η μετάθεση των εξουσιών είναι και πάλι τμήμα μιας νεοφιλελεύθερης στρατηγικής εξουσιοδότησης, και υπό αυτό το πρίσμα έχει πετύχει σε πολύ μεγαλύτερο βαθμό.

Στο σημείο αυτό, η ευθύνη για την επιβολή αντι-μεταρρυθμίσεων μοιράζεται μεταξύ των κυβερνώντων κομμάτων και των κατασκευασμένων από το κεντρικό κράτος εκλεγμένων σωμάτων, των οποίων οι πολιτικές επιλογές περιορίζονται και από τη νομοθεσία και - στην περίπτωση των τοπικών συμβουλίων - από την εξάρτηση από την κεντρική εξουσία για τη χρηματοδότησή τους. Στην περίπτωση των εθνών που τους έχουν μετατεθεί εξουσίες, η υπόθεση είναι ότι οι άνθρωποι που είναι πιο πιθανό να συμμετέχουν στις τοπικές δομές λήψης αποφάσεων προέρχονται κυρίως από τη μεσαία τάξη, που συνολικά αναμένονται να πολιτευθούν προς κατευθύνσεις περιορισμού των τοπικών φόρων και δημοσίων εξόδων, και τελικά να συντηρήσουν τη νεοφιλελεύθερη τάξη με το κυρίαρχο μοντέλο των ατόμων που ψηφίζουν για το ποιες υπηρεσίες θέλουν να κλείσουν.

Αν η απαραίτητη ακεραιότητα της Βρετανίας διατηρούνταν σε στρατιωτικό και διπλωματικό επίπεδο, τότε η περαιτέρω μετάθεση εξουσίας μέχρις ενός ξεκάθαρα φεντεραλισμού θα ήταν αποδεκτό αποτέλεσμα για την πλειοψηφία της Βρετανικής άρχουσας τάξης, ιδίως εφόσον θα μετέθετε την ευθύνη για τη συγκέντρωση της φορολογίας και την περιστολή των εξόδων στη σκωτσέζικη κυβέρνηση. Χωρίς καμιά αυταπάτη ως προς την ικανότητα των κρατών να ξεφύγουν μόνα τους από τις πιέσεις της παγκόσμιας καπιταλιστικής οικονομίας, το να μπορούν οι άνθρωποι άμεσα να φέρνουν τους πολιτικούς τους να λογοδοτήσουν είναι προτιμητέο έναντι μιας ατελείωτης μετάθεσης ευθύνης. Πιο συγκεκριμένα, θα ήταν δύσκολο το SNP να κατηγορήσει το Westminster[5] για τις αποφάσεις που έλαβε όσον αφορά την επιβολή μέτρων λιτότητας.

Μια ακόμα δυσκολία έγκειται στο ότι το όλο ζήτημα της ανεξαρτησίας είναι ακόμα λίγο ξένο για τους περισσότερους σοσιαλιστές και συνδικαλιστές, σαν να είναι ασχέτο, ή αποπροσανατολιστικό από τον ρόλο μας στη μάχη κατά της λιτότητας, και υπέρ της αλληλεγγύης σε κάθε καταπιεζόμενο. Οι σοσιαλιστές μπορεί να εύχονται να μη χρειαζόταν να αντιμετωπίσουν το ζήτημα αυτό, που πολλοί αντιμετωπίζουν ως παρέκκλιση από πιο σημαντικά ζητήματα. Αλλά σπάνια έχουμε την πολυτέλεια να επιλέγουμε το πεδίο της

μάχης. Το να αποφεύγουμε το θέμα διαχωρίζοντας το ζήτημα της ανεξαρτησίας από τη συνολική τάξη πραγμάτων, είναι, ουσιαστικά σαν να επιλέγουμε τη διατήρηση της δεύτερης ενώ παριστάνουμε ότι είμαστε αντίθετοι και στα δύο.

Το πιο πιθανό ενδεχόμενο είναι μια πλειοψηφία του «όχι», αν και πιο ισχυρή από ότι αναμένεται. Αλλά αυτό δεν μπορεί να είναι το τέλος του ζητήματος. Είναι απαραίτητο, μετά, η Αριστερά να ξεκαθαρίσει ποιοι λόγοι για την ανεξαρτησία είναι βάσιμοι και ποιοι όχι, γιατί θα κληθούμε ξανά να επιχειρηματολογήσουμε. Στο μεταξύ, το ερώτημά ποια Σκωτία θέλουμε να δούμε, και πώς μπορούμε τώρα να αγωνιστούμε γι' αυτή άσχετα με το συνταγματικό υπόβαθρο, μπορεί να αποτελέσει γέφυρα μεταξύ τμημάτων της Αριστεράς που τώρα διχάζονται από αυτό.

[1] Βουλευτής των Tories, του συντηρητικού κόμματος της Μεγάλης Βρετανίας

[2] Πρωθυπουργός της Σκωτίας και ηγέτης του SNP

[3] Πόλη στην οποία βρίσκονται οι εγκαταστάσεις ενός από τα μεγαλύτερα διυλιστήρια στη Μεγάλη Βρετανία.

[4] Πρόγραμμα του βρετανικού κράτους για την ανάπτυξη και τη λειτουργία πυρηνικών όπλων, με έδρα τη Ναυτική Βάση στη δυτική ακτή της Σκωτίας.

[5] Η βρετανική Βουλή, η οποία στεγάζεται στο παλάτι του Westminster στο Λονδίνο.